

DOCUMENTI

riguardanti alcuni dinasti dell' Arcipelago, pubblicati per saggio di studi paleografici da ALFREDO LUXORO e GIUSEPPE PINELLI-GENTILE.

(Continuazione della pag. 221 del vol. I)

N. II.

Dorino Gattilusio signore di Metellino e Foglievecchie costituisce procuratori a ratificare la pace col Re di Aragona.

1428, 14 ottobre

(Arch. Gov., Fogliazzo *Diversorum Cancellariae*, num. 2)

In nomine Domini amen. Magnificus et potens dominus dominus Dorinus Gatelusius civitatis et insule Mitileni et Foliarum veterarum (*sic*) dominus etc., audiens de pace facta et composita inter serenissimum principem et dominum dominum Regem Aragonum, catalanos eius subditos complices et adherentes ipsius serenissimi domini Regis ex una parte, et presidentes Janue ac ianuenses eorum complices et sequaces ex parte altera; et audiens quod ipse magnificus dominus potest dictam pacem confirmare, et in ea se ponere et aggregare cum dictis presidentibus, et ianuensibus; dictam pacem initam et compositam ut supra, omni modo, iure, via et forma quibus melius potest ratificat et approbat, dicens et protestans se velle uti beneficio dicte pacis, et ad maiorem et abundantem cautelam fecit, constituit et ordinavit, ac facit, constituit et ordinat ipsius magnifici domini procuratores, factores et nuncios speciales, et quicquid de iure melius dici et esse potest, nobiles et egregios viros dominos Paulum Spinulam et Salvagium eius fratrem, Franciscum, Anthonium et Baptistam de Auria, Nicolaum de Grimaldis, Petrum Centurionum et Baptistam de Marinis olim Pessagnum, absentes tanquam presentes, et quemlibet eorum in solidum ita quod occupantis conditio melior non existat, sed quod unus ipsorum inceperit alter et alii possint et valeant proseguire, mediare et finire, specialiter et expresse ad ratificandum et approbandum in Janua et ubicumque fuerit expediens dictam pacem et omnia et singula in ea contenta pro parte ipsius domini; et ad iurandum, si fuerit expediens, in animam ipsius domini observantiam dicte pacis; et ad promittendum et obligandum ipsum magnificum dominum super observantiam dicte pacis et contentorum in ea; et de predictis fieri faciendum unum et plura instrumentum et instrumenta, si erit expediens, cum solemnitatibus debitis et opportunis. Et

ad faciendum in predictis et circa predicta omnia et singula que ipse magnificus dominus facere potuisset et posset si presens esset; dans et concedens in predictis dictis suis procuratoribus et cuilibet eorum in solidum, plenam, liberam et generalem administrationem sive mandatum, promittens se perpetuo habere et tenere rata, grata et firma quecumque dicti procuratores et quilibet eorum in solidum fecerint seu facienda dixerint; sub obligatione omnium bonorum suorum habitorum et habendorum. Et volens dictus magnificus dominus relevare dictos suos procuratores et quemlibet eorum in solidum a satisfacione de iudicato solvendo et aliis prout esset expediens dicte pacis, promisit mihi notario infrascripto stipulanti nomine et vice dictorum procuratorum et omnium et singulorum aliorum quorum intererit de iudicio sisti et iudicatum solvendo, et omnibus aliis prout dictatur et continetur in capitulis dicte pacis, sub hypotheca et obligatione premissis. Renuntians iuri de principali et omni alii iuri. Actum in civitate Mitileni, videlicet in domo habitationis ipsius magnifici domini, in eius camera cubulari, anno dominice nativitatis millesimo quadringentesimo vicesimo octavo, indictione sexta secundum cursum Janue, die iovis quartadecima octobris in terciis, presentibus testibus ad hec specialiter vocatis et rogatis domino Lodovico de Montegaldono iuris perito, vicario prelibati domini, Thoma de Murta, Johanne Gatelusio, Galeatio Palavecino et Brancaleono de Pinu habitatoribus Mitileni.

N. 12.

I procuratori di Dorino Gattilusio ratificano la pace col Re d' Aragona.

1429, 29 aprile

(Arch. Gov., Fogliazzo citato)

In nomine Domini amen. Nobiles et egregii viri Nicolaus de Grimaldis, Petrus Centurionus, Anthonius de Auria, Baptista de Marinis et Salvagius Spinula, cives Janue, procuratores, factores et nuncii magnifici et potentis viri domini Dorini Gatilusii domini Mitileni et Phocce veteris, habentes ad infrascripta omnia et singula amplam potestatem et arbitrium vigore publici instrumenti scripti manu Anthonii Erberici notarii anno proximo preterito die XIII octobris, cuius tenor talis est.

In nomine Domini amen etc. (*Ved. il Documento precedente*).

Constituti in presentia mei notarii et cancellarii infrascripti tamquam persone publice stipulantis et recipientis nomine et vice serenissimi ac

preclarissimi principis et domini domini Alfonsi Dei gratia Aragonum etc. regis, ac omnium et singulorum quorum interest, intererit vel interesse poterit in futurum, et agentes nomine ac vice predicti magnifici domini Dorini Mitileni ac Phocee veteris domini, habentes certam et indubitam scientiam esse in contractu pacis et compositionis firmate anno proxime preterito die quinta maii inter magnificos dominos legatos et commissarios dicti serenissimi domini-regis Aragonum ex una parte, spectabiles syndicos magnifici Communis Janue ex altera, articulum quendam cuius dispositione inter cetera conceditur liberum arbitrium dicto magnifico domino Mitileni et Phocee veteris comprehendi et includi pro se et suis subditis ac districtualibus, civitatibusque ac castris, terris et locis sibi subiectis in ipso contractu pacis predictae si voluerit, faciendo declarationem et ratificationem eorum que et prout in ipso articulo continentur infra annum unum et dimidium a die contractus dicte pacis proxime secuturum, et infra id tempus faciente dicto Communi Janue intimationem ipsi serenissimo domino regi de predictis declarationem et ratificationem, ac mittente instrumentum ipsarum prout verbis dicti articuli, ad quem relatio habenda est, late continetur. Omni igitur via, iure, modo et forma quibus melius et validius fieri potest, sequentes eo nomine dictum pacis articulum et omnia in eo contenta, declaraverunt ac declarant se se dicto nomine, sive dictum magnificum dominum, et tamquam dominum Mitileni et tamquam dominum Phocee veteris velle includi et comprehendi, et inclusum ac comprehensum esse velle in dictis compositione, pace et tractatu pro se subditisque ac districtualibus suis, civitatibusque ac castris, terris et locis sibi subiectis, in omnibus et per omnia prout et quemadmodum supradictus pacis articulus ad quem relationem habent concedit ac disponit faciendum. Approbantes et ratificantes sponte et ex certa scientia, et nullo ducti errore, nomine quo supra quatenus ad ipsum dominum Mitileni ac Phocee veteris, ac subditos et districtuales eius, civitatesque ac castra, terras et loca sibi subiecta referri potest, seu ipsum vel ipsos aut ipsas tangere omnia et singula in contractu dicte compositionis et pacis expressa et contenta, prout vigore dicti articuli dispositum et ordinatum est. Promittentes nomine quo supra quod prefatus magnificus dominus ac sui dictam compositionem et pacem et contenta in ea quatenus ad ipsum et ipsos spectabit et pertinebit inconcusse custodient et integraliter observabunt, et contra eam et ea non facient aut venient aliqua ratione vel causa que dici vel excogitari possit, sub pena et penis ac obligationibus et bonorum ipothecis que vigore contractus dicte pacis venirent apponende et contrafacientibus infligende. De quibus omnibus

predicti egregii procuratores et nuncii rogaverunt me notarium et cancellarium infrascriptum ut exinde conficerem hoc publicum instrumentum.

Actum Janue in cancellaria Communis, anno dominice nativitatis M. cccc. vicesimo nono, indictione sexta iuxta morem Janue, die iovis vicesima nona aprilis, hora fere terciadecima; presentibus nobilibus viris Antonio et Francisco Spinulis quondam Oberti, ac Valarano et Octaviano de Vivaldis, civibus Janue, testibus ad hec vocatis et rogatis.

N. 13.

La Signoria di Genova informa Dorino della guerra rotta coi veneziani.

1431, 13 marzo

(Arch. Gov., Registro *Litterarum*, num. 3)

Magnifico viro domino Dorino Gatilasio Mitileni domino, civi nostro prestantissimo.

Magnifice vir, civis noster prestantissime. Dignum semper iudicavimus ut vos magnificosque patrem, avum et ceteros maiores vestros participes rerum nostrarum faceremus, et cum eis res nostras prosperas adversasque semper communicaremus. Hunc morem nostrum et ratum propositum vobiscum ut cepimus servabimus, semper vosque idem facere erga nos equum erit. Quod in presenti nosse volumus, compulit nos venetorum insolentia contra illos arma movere. Nam superbia illorum crescere visa est. Speramus autem in Deo primum qui superbos deprimit, et in iusticia cause nostre quod huius belli eorum causa suscepti aliquando penitebit illos. Vobis autem hoc nunciasse volumus: Primum ut bono sitis animo. Deinde ut vos ita preparetis ac muniatis ut insula illa vestra ab eorum insidiis tuta sit; ac si terre ille nostre ope vestra aliquando indigerent, possitis sine periculo vestro illis auxilium ferre. Nos autem si quid presenti aliter possimus quod exaltationem vestram concernat, offerimus in quacumque vota vestra nos promptos.

Data Janue die XIII martii (1431).

B. (1) Archiepiscopus et Officium Balie.

---

(1) Bartolomeo Capra, arcivescovo di Milano, e Governatore Ducale.

N. 14.

La Signoria significa a Dorino gli armamenti ai quali dà opera contro dei veneti, e lo invita a concorrervi coll' apprestare una galea.

1431, 4 dicembre

(Arch. Gov., Registro *Litterarum*, num. 5)

Magnifico et prestantissimo civi nostro carissimo domino Dorino Gattusio Mitileni etc. domino.

Magnifice et prestantissime civis noster carissime. Non ignoratis nos et hoc Commune semper existimasse rem nostram et rem vestram seu patris et aliorum maiorum vestrorum unam atque eandem esse, nec posse quiquam feliciter aut infeliciter evenire alteri, quod non et alterum equo tangeret; propter quod sempercumque aliquid contrahendum nobis fuit cum aliquo principe, aut instruendum contra aliquos hostes, semper de vobis et statu vestro cogitavimus ut nos decuit. Cum autem nuper intendere-mus expeditioni nobilis viri Thome Scipionis Cebe capitanei nostri, quem cum armatis navibus Chium mittimus, dedimus illi inter precipua mandata ut de statu vestro singularem habeat curam, obsequaturque voluntati vestre in omnibus in quibus possit glorie vestre inservire. Itaque si qua in re petieritis operam eius, habebitis illum in vota vestra semper pronum. Ceterum comparamus ingentem classem contra hostes nostros venetos, ne diu gloriari possint captis paucis galeis parva cum gloria et multo eorum cruore. Quocirca cum meminerimus in omnibus nostris victoriis semper galeas vestras interfuisse, rogandum vos duximus, ut parare armarique iubeatis galeam unam ut usus belli postulat, eamque transmittere Chium circa medium mensis maii. Ibi enim eo tempore assignante Deo supervenient commissiones nostre, que disponent quidnam ipsa et reliqua facture sint. Id quippe erit nobis instar maximi obsequii, vosque iuvante Deo participem faciet victoriarum nostrarum. Si quid est vice versa quod pro augmento status vestri fieri possit, ecce nos paratos ex animo.

Data IIII decembris (1431).

Oldradus locumtenens (1) civitatis Janue
et Officia Balie et Romanie.

(1) Oldrado di Lampugnano succeduto all' arcivescovo Capra con titolo di Governatore e Luogotenente Ducale.

N. 15.

La Signoria ringrazia Dorino per le buone disposizioni dimostrate; e lo esorta perchè vegli alla guardia di Scio.

1432, 1.º febbraio

(Arch. Gov., Registro citato)

Magnifico civi et amico nostro carissimo domino Dorino Gatilusio Mileni etc. domino.

Magnifice civis et amice carissime. Sicut aliis litteris nostris ad vos scripsimus, omnem eventum rerum vestrarum semper existimavimus nostrum esse; nihil enim prospere aut adverse fortune evenire vobis aut vestris potuit, quod non commune nobis quoque arbitrati sumus. Neque id immerito; nam nullas umquam victorias partas nobis legimus, in quibus galee vestre presentes non fuerint. Nos etiam nulla unquam federa cum aliquo principe inivimus que ad vos potuerint pertinere, in quibus specialis de vobis mentio facta non sit. Nuper quoque cum spectabilem virum Thomam Scipionem (1) nostris navibus armatis preficerimus, speciale illi mandatum dedimus ut de vobis ac statu vestro non secus quam de salute nostra curam habeat; quod si magnificentia vestra illi faciendum aliquid iniunxerit, inveniet illum primum in omnia vota vestra. Perlegimus autem nuper litteras vestras, quas ad nos attulit Cristianus Lomellinus, rectam voluntatem ac fervorem vestrum quod compertum habebamus semper, nec quo animo esset dubitari poterat? nam cum maiorum vestrorum vestigia in ceteris imitamini, verisimile non erat vos deficere a recta illorum voluntate. Pro vobis autem ac subventionem Chii die ac nocte magnam potentiam accelleramus, que infra dies quindecim aspirante Deo recedere poterit, ac non modo subvenire ubi opus erit, sed venetos ipsos fugare ac perdere. Interea rogamus vos ut saluti ac securitati vestre invigiletis, ut pauculis diebus ab omni periculo tutus sitis. Commendamus etiam vobis salutem et subventionem Chii, ut si intelligetis posse clam aut palam rebus illis subvenire, id facere innitamini quantum vires sufficient. Postremo iubete parari atque instrui galeam vestram, ut medio maio possit se classi quam paramus adiungere et particeps fieri victoriarum nostrarum. Si quid est quod in vota vestra fieri cupiatis, habebitis nos semper paratissimos. Data prima februarii (1432).

Oldradus locumtenens et Officia Balie ac Romanie.

(1) Tommaso Scipione Ceba, di cui nella lettera precedente.

N. 16.

La Signoria partecipa a Dorino la prossima spedizione di una flotta in soccorso di Scio; e lo esorta a renderne avvisati gli sciotti assediati dai veneti.

1432, 18 febbraio

(Arch. Gov., Registro citato)

Magnifico et prestanti civi nostro carissimo domino Dorino Gatilusio Mitileni domino.

Magnifice vir, civis noster carissime. Postquam litteras vestras accepimus, multotiens ad vos scripsimus. Nunc autem scimus vos non egere ullis exhortationibus nostris ut magnanime viriliterque agatis. Ad gaudium tamen et consolationem vestram significamus vobis quod hic omissis aliis die noctuque quindecim naves armare atque expedire acceleramus, quas hominibus aliisque rebus instructas intra kalendas martii Deo aspirante ex portu educemus. Cum in maria illa pervenerint, confidimus in Deo quod hostes nostri illarum impetum ferre non poterunt. Inservient autem rebus vestris, et quicquid pro gloria et statu vestro fieri poterit, id omne abundantissime fiet. Vos interea curate insulam vestram recte custodire, ita ut a venetis tuti sitis. Et si quid chiensibus prodesse poteritis clam aut palam id facere enitamini. Inter que utile erit ut si potestis expeditionem harum navium nostrarum illis significetis, ut interea obsidionem paucorum dierum equiore animo ferant. Data, decima octava februarii (1532).

Oldradus locumtenens et Officium Balie civitatis Janue.

N. 17.

Ripetesi al Gattilusio l' invito di apprestare una galea.

1432, 8 marzo

(Arch. Gov., Registro citato)

Magnifico domino Mitileni.

Magnifice civis noster carissime. Sicut sepe vobis scripsimus, speramus in Deo iusticie nostre defensore quod venientibus in orientem navibus et galeis nostris, quas die ac nocte acceleramus, venetorum arrogantia quietur. Expediit tamen ut huic oneri omnes qui ianuensis nominis gloriam desiderant humeros pro viribus subiiciant. Ex quo rogamus vos ut unam galearum vestrarum parare atque instruere velitis, et medio maio Chium mittere. Huic enim et aliis que Chium venture sunt dabuntur mandata opportuna. Velitis igitur ut quemadmodum numquam sine vestris maio-

ribus victoriam contra venetos consecuti sumus, ita vos particeps nunc fieri victoriarum nostrarum. Namque nos in omnia gloriam vestram concernentia semper habebitis ex animo paratos. Data octava martii (1432).

Oldradus et Officium Balie.

N. 18.

Si ringrazia Dorino per la galea da lui armata.

1432, 19 agosto

(Arch. Gov., Registro citato)

Magnifico civi et amico nostro carissimo domino Dorino Gatilusio domino Mitileni etc.

Magnifice civis et amice noster carissime. Lectis litteris vestris aprili proximo ad nos scriptis, et audito viro nobili Francisco de Auria, experimento ipso cognovimus vos non aliter ad nos et hanc urbem affectum esse quam semper fuerint maiores vestri. Idque ut par est ita se habet. Nam cum adversa et prospera vestra nostra esse semper crediderimus, cumque status vester non aliter nobis cure fuerit quam res nostre, equum fuit ut et vos nostra omnia arbitraremini vobis esse communia. Agimus itaque gratias vobis quod galeam vestram recte armatam et instructam classi nostre adiungi iusseritis, volueritisque particeps fieri successuum nostrorum et eorum que iustus et misericors Deus nobis presterit partem sentire. Nos autem ut que petitis recte conficiantur, scribimus efficacissime prefecto classis nostre ac rectoribus Pere et Chii, ut quatenus res exigat provideant saluti status vestri non secus quam carissimis terrarum nostrarum; easque litteras ad vos mittimus ut illarum recte dandarum curam habeatis. Si quid erit quod pro gloria et stabilimento status vestri fieri velitis, habebitis nos semper paratissimos in vota vestra.

Data XIX augusti (1432).

Oldradus et Officium Balie.

RASSEGNE BIBLIOGRAFICHE

Intorno alla vita ed ai lavori di Andalò Di Negro. — Memoria di C. DESIMONI, seguita da un Catalogo dei lavori